

představitel moci výkonné. Kdo se snaží u jiných vyvolati nepřátelskou náladu proti této státní formě, kterouž obžalovaný označuje jako »vládu kapitálu« a chce ji nahraditi jiným orgánem vykonávajícím moc zákonodárnou a výkonnou — »vládou malých rolníků a dělníků«, vylučující ostatní vrstvy obyvatelstva z účasti na vládě, pobuřuje proti demokraticko-republikánské formě státní. K 2.: Při verbálních deliktech jest předpokladem beztrestnosti podle §u 11 tr. zák., že trestný obsah není poznatelným ze slov a doprovázejících je okolností. Zda je tento předpoklad v konkrétním případě splněn čili nic, jest otázkou výkladu projevu. Mezi smyslem určitého výroku a pouhou neprojevenou myšlenkou pachatelovou jest základní rozdíl. Rozsudek však obojí zaměňuje a tím zřetelně projevuje, že vykládá § 11 tr. zák. nesprávně. K 3.: K pojmu pobuřování podle §u 14 čís. 1 zák. na ochranu republiky se nežádá, by pachatel doporučoval použití prostředků násilných k odstranění platné vládní formy; kdyby tak činil, dopustil by se zločinu podle §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep., t. j. podněcování ke zločinu úkladů o republiku násilnou změnou demokraticko-republikánské formy státní, uvedené v §u 1 téhož zákona. K 4.: Zcela nesprávně vykládá rozsudek pojem pobuřování, k němuž stačí jakékoliv intelektuální působení na jiné, směřující k tomu, by u nich vyvolán byl nepřátelský stav a nálada proti právním statkům v §u 14 čís. 1 chráněným (Zm III 1183/25) a nevyžaduje se, jak mylně má za to rozsudek, by byly vyvolávány politické vášně a lid sveden k bezprostředním násilnostem. Že také kritika může vybočiti nebo se zvrátiti v pobuřování, napadený rozsudek sám uznává. K 5.: Obžalovaný nemluvil proti kapitalismu, jak tvrdí rozsudek, nýbrž proti vládě kapitálu, rozuměje tím, jak patrně z doslovu jeho projevu, dnešní vládní a státní formu Čs. republiky, proti níž staví vládu malých rolníků a dělníků. Poněvadž rozsudek neobsahuje bezvadného výroku o subjektivní vině obžalovaného, nelze rozhodnouti ve věci samé a jest odůvodněno jej zrušiti a uznati jak se stalo.

Čís. 2812.

Podle § 319 tr. ř. jest povinností soudu, by dal sám od sebe dodatkovou otázku, byly-li tvrzeny skutečnosti nebo stav, jež by, předpokládajíc pravdivost tvrzení, trestností vylučovaly nebo rušily; porotní soud, jenž při úvaze, zda má býti ona otázka dána, nerozhoduje o tom, zda jsou tvrzené okolnosti pravdivy (nepravdivy) — o kteréžto otázce rozhodují výhradně porotci — má povinnost zkoumati, zda tvrzené skutečnosti odpovídají oné zákonné podstatě, s níž zákon spojuje účinek trestnosti vylučující nebo rušící; jen v kladném případě jest soud povinen a oprávněn onu otázku dáti a jen za tohoto předpokladu má opomenutí takové otázky za následek zmatečnost rozsudku (§ 344 čís. 6 tr. ř.).

Střídavým pomínutím smyslů podle § 2 b) tr. zák. rozumí zákon přechodnou duševní chorobu, zvláště periodickou psychosu, vylučující

dočasně (střídavě, přechodně) užívání rozumu a potlačující duševní život a intelekt pachatelův tou měrou, že nebyl s to poznati protiprávnost svého činu nebo zaříditi své jednání podle správného rozpoznání.

O neodolatelném donucení (stavu nouze) podle § 2 g) tr. zák. lze mluvíti jen tenkrát, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného, bezprostředně hrozícího nebezpečí, jež bylo jedinou pohnutkou ke spáchání činu a jemuž nebylo lze jinak uniknouti, než spácháním zločinu, předpokládajíc, že pachatel nezavinil stav nouze trestným činem, že nemá právní povinnosti snášeti hrozící škodu, a že hodnota statku obětovaného není nepoměrně vyšší než hodnota statku zachráněného.

(Rozh. ze dne 2. června 1927, Zm I 283/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku porotního soudu v Táboře ze dne 30. března 1927, pokud jím byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem vraždy úkladné podle §§ 134, 135 čís. 1 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost, opírající se pouze o důvod zmatečnosti čís. 6 Šu 344 tr. ř. dovozuje, že porotní dvůr soudní porušil předpis Šu 319 tr. ř., odepřev dáti porotcům dodatkovou otázku na okolnosti vylučující trestnost podle Šu 2 písm. b), g) tr. zák., navrženou obhájcem při hlavním přelíčení. Zmateční stížnost má za to, že výsledky řízení byly tvrzeny neb aspoň napovězeny skutečnosti, poukazující k tomu, že obžalovaná H-ova se dopustila trestného činu »z neodolatelného psychického donucení, vyvolaného obžalovaným T-em a spojeného s tím a jím vyvolaného střídavého pomnutí smyslů«. V tom směru poukazuje stížnost na zodpovídání se obžalované, která udala v přípravném řízení i při hlavním přelíčení, že svého muže otrávila z návodu na opětovné přemlouvání a naléhání Stanislava T-a, který ji k tomu přemlouval již v létě 1926 a v září téhož roku přinesl jí k tomu účelu jed, a že bezprostředně před činem i opětovně před tím ji přemlouval a na ni takovým způsobem naléhal, že pak čin provedla. Poukazuje dále na to, že prý obžalovaná uvedla při hlavním přelíčení, že následkem přemlouvání a naléhání T-ova, by svého muže odstranila, nemohla se již ani myšlenek na to zbaviti, a že pak, když na ni T. opětovně a naposled ještě den před činem naléhal, čin provedla pod naléhavým nutkáním, nevědouc ani, co dělá. Budiž již tu podotčeno, že toto domnělé zodpovídání se obžalované v protokole o hlavním přelíčení vůbec není obsaženo, a že také obhájce nezadal za doplnění protokolu, ani netvrdil, že protokol jest v tomto směru neúplný. Nelze proto k těmto okolnostem přihlížeti při posuzování otázky, zda jsou tu předpoklady pro povinnost soudu, by dal otázku dodatkovou, čili nic. Stížnost poukazuje posléze na seznání svědků, kteří prý potvrzují různé okolnosti, nasvědčující po názoru zmateční stížnosti pravdivosti obhajoby obžalované. Tak potvrdily sou-

sedky obžalované v den činu u ní přítomné, že obžalovaná trpěla večer bolestmi u srdce a takovým rozrušením, že ji pokládali za vážně nemocnou a že simulace byla vyloučena. Podle výpovědí svědkyň B-ové, V-ové a svědka H-a byl poměr obžalované k usmrcenému manželu dobrý, hádky, k nimž mezi nimi někdy docházelo, celkem bezvýznamné, zemřelý nebránil poměru obžalované k T-ovi, který trval již přes tři roky, a nebyl jim tudíž v cestě, takže prý by čin obžalované zůstal nevysvětlitelným, kdyby nebylo správným její hájení se, že čin spáchala, podlehnuvši neodolatelnému naléhání se strany T-ovy a ztrativši při tom zcela rozvahu. Že obžalovaný byl inspirátorem činu a že mu H-ová podléhala, jest prý patrno i ze svědectví Marie B-ové, která udala, že T-a přistihla, jak se plížil k H-ovým podle plotu a byl uschován v haltyřku, a syna Josefa H-a, že jednou, vida za soumraku státi T-a s matkou na dvoře, ho vyhnal, domnívaje se, že s ní udržuje poměr. Zmateční stížnost má tedy za to, že souhrn těchto tvrzených skutečností zakládá okolnosti vylučující trestnost podle §u 2 písm. b) a g) tr. zák., totiž že čin byl spáchán ve střídavém pomnutí smyslů, ve spojení s neodolatelným psychickým donucením. Podle §u 319 tr. ř. jest ovšem povinností soudu, by dal dodatkovou otázku sám od sebe, byly-li tvrzeny skutečnosti nebo stav, jež by, předpokládajíc pravdivost tvrzení, trestnost vylučovaly nebo rušily. Takovou skutečností by bylo podle §u 2 písm. b) a g) tr. zák. i střídavé pomnutí smyslů i neodolatelné donucení, neboli stav nouze. Než zmateční stížnost přehlídí, že soudní sbor porotní, jenž ovšem při úvaze, zda má býti dana otázka dodatková čili nic, nerozhoduje o tom, zda jsou tvrzené okolnosti pravdivy nebo nepravdivy — ježto o této otázce rozhodují výhradně porotci — má povinnost zkoumati, zdali tvrzené skutečnosti odpovídají oné zákonné podstatě, s níž zákon spojuje účinek trestnost vylučující nebo rušící. Jen v kladném případě jest soud povinen, ale také jen v tomto případě oprávněn, by dal porotcům takovou otázku, a jen za tohoto předpokladu má opomenutí takové otázky za následek zmatečnost rozsudku. V souzeném případě však nepochybil porotní dvůr soudní, nedav dodatkové otázky, byl by naopak pochybil, kdyby se byl pro ni rozhodl, jak vysvitne z těchto úvah:

Střídavým pomnutím smyslů podle §u 2 písm. b) tr. zák. rozumí zákon přechodnou duševní chorobu, zvláště periodickou psychosu, vylučující dočasně (střídavě, přechodně) užívání rozumu a potlačující duševní život a intelekt pachatelův. Porotní soudní dvůr byl by podle tohoto předpisu směl (vzhledem k ustanovení §u 319 tr. ř.) dáti dodatkovou otázku na tento stav jen tenkrát, kdyby bylo bývalo tvrzeno, neb aspoň výsledky porotního přelíčení napovězeno, že čin byl spáchán při střídavém pomnutí smyslů v čase, kdy pomnutí trvalo, t. j. že byl spáchán v době, kdy pachatel byl zbaven užívání rozumu a následkem potlačení duševních sil nebyl s to poznati protiprávnost svého činu a zaříditi své jednání podle správného rozpoznání, a že příčinou této neschopnosti byla přechodná duševní choroba. Toto poslední, pro otázku nejzávažnější tvrzení se však za celého řízení vůbec nevyskytlo a při

hlavním přelíčení nevyšlo na jevo nic, co by na duševní poruchu, byť přechodnou, poukazovalo. Obžalovaná uvedla na svou omluvu pouze, že ji k činu přemluvil T., že se k němu odhodlala pod jehož vlivem na opětovné domlouvání a naléhání (tvrzení, jež ostatně nepotvrzují ani sousedky ani syn obžalované, na něž se zmateční stížnost rovněž odvolává); jedna ze svědkyň udala pouze, že obžalovaná v noci po činu trpěla bolestmi u srdce a takovým rozrušením, že ji pokládali za nemocnou, žádný však netvrdil, že snad jevila známky duševní poruchy poukazující na střídavé pomnutí smyslů. Poněvadž tedy podle výsledků porotního přelíčení chybí tento základní předpoklad §u 2 písm. b) tr. zák., nesměla být dána porotcům dodatková otázka na tento stav, trestnost vylučující. O neodolitelném donucení (stavu nouze) podle §u 2 písm. g) tr. zák. lze mluvit podle ustálené praxe i nauky jen tenkrát, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného, bezprostředně hrozícího nebezpečí, jež bylo jedinou pohnutkou ke spáchání činu a jemuž nebylo lze jinak uniknouti, než spácháním zločinu, předpokládajíc, že pachatel nezavinil stav nouze trestným činem a že nemá právní povinnosti snášeti hrozící škodu. A i kdyby byly splněny všechny tyto předpoklady, slušelo by vyloučiti beztrestnost vždy tenkrát, je-li hodnota statku obětovaného nepoměrně vyšší než hodnota statku zachráněného. V souzeném případě však není výsledky řízení napovězen ani jediný předpoklad neodolitelného donucení, uváží-li se, že ani obžalovaná ani nikdo jiný netvrdili, že jí hrozila nějaká přímá a bezprostřední újma, že usmrcení mužovo bylo jediným prostředkem k jejímu odvrácení a že nějaké konkrétní nebezpečí jí hrozící bylo jedinou pohnutkou ke spáchání činu. Obžalovaná sama označuje působení T-ovo na ni pouze jako »domlouvání«, netvrdila tudíž ani, že na ni bylo účinkováno způsobem, který by vůbec mohl přicházeti v úvahu jako okolnost vylučující svobodu její vůle a rozhodování se. Okolnost, že usmrcený manžel snad trpěl obžalované její nedovolený poměr a neměl proti němu námitek, nasvědčuje naopak tomu, že z této příčiny se nemusela ničeho zlého obávati a že pohnutku k odstranění manžela dlužno shledávati jinde — ve snaze, umožniti si sňatek s T-em. Tvrzení zmateční stížnosti, že obžalovaná jednala pod tak silným vlivem T-ovým, že se již nemohla zbaviti myšlenky na usmrcení mužovo, že ztratila zcela rozvahu a čin provedla nevědouc, co činí, napovídalo by snad možnost stavu podle §u 2 písm. c) tr. zák., affektu tak vysokého stupně, že měl za následek ztrátu vědomí — avšak v tom směru nepodávají výsledky řízení žádných nápovědí, ježto se obžalovaná, jak již bylo řečeno, takovýmto způsobem vůbec nehájila. Všecky tyto úvahy přímo vylučovaly, by byla porotcům dána otázka dodatková, poněvadž to, co tvrdila obžalovaná a svědci, vůbec neodpovídá pojmu neodolitelného donucení a soud porotní by byl porotce uvedl v omyl ohledně právního pojmu podle §u 2 g) tr. zák., kdyby jim byl dal takovou otázku. Porotci měli na vůli, by svému opačnému přesvědčení po případě dali projev zápornou odpovědí na otázku 1. hlavní, a obhajoba mohla na tuto možnost poukázati. O porušení §u 319 tr. ř. a zmatečnosti rozsudku podle čís. 6 §u 344 tr. ř. nemůže být za

tohoto stavu věci řeči. Bylo proto zavrhnouti zmateční stížnost jako zřejmě bezdůvodnou.

Čís. 2813.

Souběh původcovského zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. s novým zákonem ze dne 24. listopadu 1926, čís. 218 sb. z. a n. Trestní ustanovení § 51 starého zákona jest mírnější než § 45 nového zákona.

Pořádání neoprávněného veřejného provozování díla hudebního jest trestným zásahem v právo původcovo (§ 51 zákona); tomu nevadí, že § 28 nového zákona již onoho způsobu zásahu příkladmo neuvádí.

Pořadatelem ve smyslu § 32 čís. 2 zákona jest, kdo dává podnět k provozování hudebního díla (nejme hudební kapelu k pořádání představení v jeho podniku, by z něho těžil).

V subjektivním směru tu stačí, že ví, že v jeho podniku jsou hrány také skladby chráněné a že neučiní opatření (nezakáže), by hrány nebyly (dolus eventualis).

(Rozh. ze dne 3. června 1927, Zm I 566/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce »Ochranného sdružení autorského, československých skladatelů, spisovatelů a nakladatelů hudebních, zapsaného společenstva s r. o. v P.« do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 20. července 1926, jímž byl obžalovaný Jan P. podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn ze soukromé obžaloby pro přečin vědomého zásahu ve smyslu §§ 32 čís. 2, 34, 35 a 51 zák. o právu původském, zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a uznal obžalovaného vinným, že ve svém podniku v K. V. uspořádal dne 5. dubna 1925 bezprávné provozování hudebních skladeb, chráněných žalujícím Ochranným sdružením autorským československých skladatelů, spisovatelů a nakladatelů hudebních, zapsaného společenstva s r. o. v P., a to »Jede Ledige, jede Gnädige« od H. Leopoldi a Dra Roberta Katschera, »Komm mit nach Varasdin« z operety »Hraběnka Marica« od Emericha Kálmana a »Ja so ein Rutscher« od H. Leopoldi, čímž se dopustil přečinu vědomého zásahu do práva původského ve smyslu §u 51 zák. o právu původském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák.

D ů v o d y:

Především jest řešiti otázku, zda souzený případ dlužno posouditi podle zákona o právu původském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. (»starého zákona«), či podle nového zákona ze dne 24. listopadu 1926, čís. 218 sb. z. a n., jenž nabyl platnosti v mezidobí od vydání rozsudku soudu prvé stolice do dne rozhodování o zmateční stížnosti do